Μεταλλαγμένες κομμώσεις

Σάββας Πατσαλίδης

☆

Ο Ν. Μαστοράκης, στον οποίον εμπιστεύτηκε το ΔΗΠΕΘΕ Αγρινίου τη σκηνοθεσία του *Κουρέα της Σεβίλλης* του Μπωμαρσαί, είχε κατά βάση δύο επιλογές. α) να αφήσει άθικτο το υλικό του και να κάνει απώξά μία διεκπεραιωτική σκηνοθεσία ή β) να το φέρει στα καθ' ημάς, μέσα από τον δρόμο της (παρ)ερμηνευτικής προσέγγισης.

Επέλεξε τη δεύτερη, και πιο επικίνδυνη, λύση. Και παρά τις απροκάλυπτες επεμβάσεις του, οι θεατές δεν έδειξαν να ενοχλούνται, όπως ας πούμε θα ενοχλούνταν, εάν "θύμα" της ανάγνωσής του ήταν ένας Αριστοφάνης.

Φαίνεται πως η ευαισθησία μας γύρω από το τι είναι κλασικό και πώς πρέπει να παρουσιάζεται, σταματά εκεί που τελειώνει και το "ιδιοκτησιακό μας" καθεστώς. Ακούσατε κανένα να φωνάζει για κάποιο περίεργο ανέβασμα του Σαίξπηρ, του Καλντερόν, του Ρακίνου, του Κορνέιγ κ.λπ.; Πολύ σπάνια. Αφού δεν είναι "δικοί μας". Πρόσφατο δείγμα ο Λιβαθινός, ο σκηνοθέτης που εισέπραξε τη μήνιν όλων για τη ***Μήδεια,*** ενώ εισέπραξε το εγκώμιο όλων για μια εξίσου επικίνδυνη και σε πολλά σημεία εύθραυστη και αμφιλεγόμενη ανάγνωση του σεξπηρικού ***Αγάπης αγώνας άγονος*** (πάλι στο Εθνικό) —όλα εντός του 2003.

Τέλος πάντων. Ο Μαστοράκης, λοιπόν, πήρε το κείμενο ενός τυχοδιώκτη και ιδεολογικά συμφεροντολόγου συγγραφέα, το τράβηξε από κει, το 'κοψε από δω, το χαλάρωσε από την άλλη, έκανε χώρο για αυτοσχεδιαστικές σφήνες, ενίσχυσε τους ρυθμούς, υπογράμμισε την αφέλεια και το σκηνικό παιχνίδι, έβαλε μέσα και έναν "αόματο" σχολιαστή-παρατηρητή των δρωμένων για παν ενδεχόμενο, πασπάλισε τα μπες βγες με άρωμα μιούζικ χωλ, γεύση από ολίγη οπερέτα, αλλά και ολίγη ραπ, με μιλιταριστική γαρνιτούρα και αναμνήσεις Τσε Γκεβάρα, στρίμωξε και λίγη τηλεοπτική σαχλαμαρίτσα για να μας βρίσκεται, και ιδού ένα πολυθέαμα σχεδόν επιθεωρησιακό, με όλα τα ντεσού (όρθια μικρόφωνα, μπες βγες στους ρόλους, μετωπικό παίξιμο, παρλάτες, τραγούδι, χορός κ.λπ).

Ούτε θερμίδες ούτε λίπη. Φαντάζομαι πως κανένας από τους θεατές δεν θα βαρυστομάχιασε. Όπως και ουδείς δεν θα πήρε χαμπάρι τους στόχους του έργου,

γιατί γράφτηκε κ.λπ. Και εδώ ήταν νομίζω το βασικό φάουλ της σκηνοθεσίας. Θεώρησε ότι το γέλιο και το παιχνίδι αποκλείουν τη σοβαρότητα.

Δεν λέω ότι έχουμε να κάνουμε με ένα άκρως πολιτικοποιημένο ή βαθυστόχαστο θεατρικό πόνημα. Όμως από την άλλη, δεν έχουμε να κάνουμε και με ένα εργάκι της πλάκας. Ο ***Κουρέας*** προκαλεί, έστω και έμμεσα, και το κοινωνικό σχόλιο. Ο Μπωμαρσαί έβλεπε τη λαϊκή εξέγερση να έρχεται και έπρεπε να βρει τρόπους να δείξει ότι έχει αποστασιοποιηθεί από την ολιγαρχία, για να σώσει το τομάρι του. Έτσι, καταλήγει στον ***Κουρέα*** (1775), όπου προβάλλει τις αρετές της νέας τάξης, μέσα από τη φιγούρα του Φίγκαρο.

Για πολλούς θεωρείται (όχι αδίκως, νομίζω) η καλύτερη γαλλική κωμωδία του 18ου αιώνα μετά τους ***Γάμους του Φίγκαρο,*** πάλι του Μπωμαρσαί (1776), εκεί όπου ο Φίγκαρο, ως πρωταγωνιστής πλέον, συγκρούεται ακόμη και με τον πρώην "φίλο" του, τον κόμη Αλμαβίδα, στο όνομα του λαού.

Ο Μαστοράκης στάθηκε σχεδόν αποκλειστικά στην εκρηκτική θεατρικότητα του έργου και άφησε όλα τα άλλα απέξω. Μοναδική φιλοδοξία του, να στήσει ένα σχεδόν παιδικό παιχνίδι γύρω από τον έρωτα, την επιπολαιότητα, το ψέμα, το ένστικτο (κυρίως αυτό), με άξονα το γνωστό από τις ρωμαϊκές κωμωδίες και την κομμέντια ερωτικό τρίγωνο γέρος/νέα/νέος, εκμεταλλευόμενος παράλληλα όλη την εγγενή πολυσημία της μάσκας, της ίντριγκας, της μεταμφίεσης κ.λπ. Και απ' αυτή την άποψη το πέτυχε, και μάλιστα με τη βοήθεια ηθοποιών που δύσκολα θα φανταζόμασταν σε τέτοιους ρόλους.

Και αναφέρομαι ειδικά στον Α. Λεμπεσόπουλο, τον οποίο έχουμε συνηθίσει έως τώρα σε ρόλους δραματικούς, που τον έχουν πια τυποποιήσει μέχρι βαρεμάρας, και μάλιστα σε μια ηλικία που δεν θα έπρεπε. Εδώ επιχειρεί ένα πρώτο άνοιγμα. Δεν μπορώ να πω ότι με εντυπωσίασε, τουλάχιστον όμως φαινόταν η προσπάθειά που κατέβαλλε. Όταν δεν φλυαρούσε σωματικά για να καλύψει την αμηχανία και την ανασφάλειά του, είχε μια συνέπεια στη χάραξη των προσωπείων του.

Η Δ. Ματσούκα, ηθοποιός περιορισμένης υποκριτικής γκάμας, έκανε αυτό που γνωρίζει καλύτερα. Έπαιξε εξωτερικά, με όπλο το γοητευτικό της λουκ, και κάλυψε με σχετική άνεση τις προδιαγραφές ενός ρόλου που η σκηνοθεσία φόρτωσε με αφέλεια, σκέρτσο, ένστικτο, αντιπνευματικότητα.. Ο Τ. Χάνος με το σωστό ύφος και τη δέουσα γλώσσα, συν βέβαια την καλή φωνή, έπεισε ως Φίγκαρο. Με κέφια ο Δ. Κολοβός, αν και ένα μικρό φρεσκάρισμα του ρόλου για μια πιο λεία επιφάνεια, δεν θα ήταν κακό.

Με άνεση στα παπούτσια του εκκεντρικού μουσικού τύπου ο Π. Παναγόπουλος Και οι Τ. Κορόζης και Γ. Παπαθανάσης στους πιο μικρούς ρόλους θετικές παρουσίες.
Η απόδοση των Ε. Γιαννοπούλου και Θ. Γκόνη ζωντανή, αλλά με πολλές παρεκκλίσεις από το πρωτότυπο. Δεν είναι καν απόδοση, αλλά ξαναγράψιμο. Και έπρεπε να δηλωθεί, ήταν ζήτημα δεοντολογίας. Τα σκηνικά της Μαγιού Τρικεριώτη και οι φωτισμοί του Αναστασίου, σύμφωνα με την εικόνα του σκηνικού παιγνίου. Μόνον επιφάνεια.
Ούτε πολλές σκέψεις ούτε πολλές σκοτούρες. Απλώς, μια δροσερή ανάσα μέσα στον καύσωνα. Την είχαμε ανάγκη.

Αγγελιοφόρος της Κυριακής
14 Σεπτεμβρίου 2003